

POSTANOWIENIE

Dnia 3 października 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Renata Żywicka

w sprawie z odwołania K. K.
przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w Płocku
o prawo do renty,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 3 października 2023 r.,
skargi kasacyjnej ubezpieczonego od wyroku Sądu Apelacyjnego w Gdańsku
z dnia 17 listopada 2022 r., sygn. akt III AUa 1414/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;**
- 2. zasądza od K. K. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Płocku kwotę 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

(G.Z.)

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Gdańsku wyrokiem z dnia 17 listopada 2022 r. w sprawie z odwołania K. K. od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Płocku w przedmiocie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, oddalił apelację odwołującego się od wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 2 czerwca 2022 r., którym oddalono odwołanie.

Powyższy wyrok został przez odwołującego się zaskarżony skargą kasacyjną w całości. Skargę oparto na podstawie naruszenia prawa materialnego: art. 12 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 504 ze zm.; dalej: ustawa emerytalna), przez jego błędne zastosowanie, polegające na błędnym uznaniu, iż ubezpieczony jest osobą zdolną do pracy, podczas gdy do tego rodzaju konstatacji Sąd drugiej instancji doszedł na skutek popełnionych błędów proceduralnych, zaś stosowna korekta uchybień popełnionych już na etapie postępowania przed Sądem pierwszej instancji, winna doprowadzić do uznania ubezpieczonego za całkowicie niezdolnego do wykonywania pracy zarobkowej, w ślad za wnioskami płynącymi z ewaluacji stanu zdrowia ubezpieczonego dokonanej przez zespół niemieckich specjalistów z zakresu medycyny. Skarżący podniósł również zarzut naruszenia przepisów prawa procesowego, mającego istotny wpływ na wynik sprawy: 1) art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235¹ § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c. w zw. z art. 316 § 1 k.p.c. w zw. art. 382 k.p.c. oraz w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przez pominięcie wniosku dowodowego ubezpieczonego w przedmiocie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z innego biegłego, posiadającego odpowiednią wiedzę medyczną adekwatną do rodzaju schorzeń ubezpieczonego, a w konsekwencji brak zasięgnięcia wiadomości specjalnych w zakresie kompleksowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego co do jego zdolności do wykonywania pracy zarobkowej; 2) art. 245 k.p.c. w zw. z art. 253 k.p.c. w zw. z art. 278 § 1 k.p.c. w zw. z art. 235¹ § 1 pkt 5 k.p.c. w zw. z art. 286 k.p.c. w zw. z art. 227 k.p.c., przez pominięcie wniosku dowodowego ubezpieczonego w przedmiocie dopuszczenia i przeprowadzenia dowodu z innego biegłego w sytuacji, gdy w aktach sprawy znajdowały się dokumenty prywatne, których treść nie została przez organ rentowy zakwestionowana, sporządzone przez specjalistów z zakresu medycyny, które zawierały wnioski na temat stanu zdrowia ubezpieczonego oraz oceny możliwości wykonywania przez ubezpieczonego pracy zarobkowej, zgoła odmienne aniżeli kwestionowania przez ubezpieczonego opinii wyłącznie jako wyraz jego niezadowolenia, gdyż w aktach sprawy znajdowały się dowody, które co najmniej uzasadniały zasadność dopuszczenia dowodu z opinii innego biegłego; 3) art. 232 zd. 2 k.p.c. w zw. z

art. 286 k.p.c. w zw. z art. 289 k.p.c. w zw. art. 382 k.p.c. oraz w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., przez zaniechanie zlecenia biegłemu sądowemu sporządzenia drugiej opinii uzupełniającej oraz wezwania biegłego na rozprawę celem umożliwienia stronom zadania pytań biegłemu sądowemu, w sytuacji gdy ubezpieczony miał uzasadnione wątpliwości w zakresie wniosków płynących z opinii biegłego, poparte dowodami znajdującymi się w aktach sprawy, co należy w szczególności rozpatrywać poprzez pryzmat faktu, że na etapie postępowania przed Sądem drugiej instancji doszło do złożenia nowych, istotnych dla przedmiotu rozstrzygnięcia dowodów.

Skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Apelacyjnemu do ponownego rozpoznania oraz wydania orzeczenia o kosztach postępowania kasacyjnego według norm prawem przewidzianych.

We wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący powołał się na oczywistą zasadność skargi kasacyjnej. W uzasadnieniu wniosku wskazał, że Sądy obu instancji wydały orzeczenia, które w całości zostały bezkrytycznie oparte na sporządzonych w sprawie opiniach (zasadniczej oraz uzupełniającej) biegłego sądowego z zakresu neurochirurgii, których treść stała w rażącej sprzeczności z pozostałym materiałem dowodowym, którego wiarygodność nie podlegała negacji. Mimo zgłoszenia na etapie postępowania apelacyjnego nowych dowodów Sąd drugiej instancji, uchybiając obowiązującej dyrektywie apelacji pełnej, nie poczynił żadnych starań, aby rozbieżności w zakresie oceny zdolności ubezpieczonego do pracy rozwikłać, a ponadto aby umożliwić biegłemu sądowemu weryfikację, czy w świetle nowo przedstawionych dowodów istnieje potrzeba modyfikacji sporządzonych przez niego w sprawie opinii. Skarżący stwierdził, że w aktach sprawy znajdowały się dokumenty prywatne, sporządzone przez specjalistów z zakresu medycyny, z których jednoznacznie w jego ocenie wynikało, że ubezpieczony jest osobą całkowicie niezdolną do pracy. Sąd drugiej instancji za wystarczające natomiast uznał oparcie się na opiniach sporządzonych przez biegłego z zakresu neurochirurgii, a więc z dziedziny medycyny nieadekwatnej do dokonania kompleksowej oceny stanu zdrowia ubezpieczonego, mimo że wnioski płynące z opinii stały w sprzeczności z wnioskami przedstawionymi przez szereg specjalistów z różnych dziedzin medycyny, co stwierdza Szczegółowy Raport

Medyczny z [...] maja 2020 r., który choć został opracowany przez specjalistę z zakresu medycyny ogólnej, to bazował na wynikach opracowań lekarzy specjalistów z zakresu m.in. neurologii, neurochirurgii, urologii czy ortopedii. W konkluzji skarżący wskazał, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona w szczególności z uwagi na rażące naruszenie przez zaskarżony wyrok przywołanych w petitum skargi przepisów postępowania, co doprowadziło do wydania oczywiście nieprawidłowego orzeczenia, opartego na wynikach postępowania dowodowego przeprowadzonego z uchybieniem szeregu jego fundamentalnych prawideł.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o odmowę przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania i zasądzenie od ubezpieczonego na rzecz organu rentowego kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu kasacyjnym według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna służy realizacji interesu publicznego w sprawowaniu wymiaru sprawiedliwości. Funkcje postępowania kasacyjnego powodują, że wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania oraz jego uzasadnienie powinny koncentrować się na wykazaniu, iż w konkretnej sprawie zachodzą okoliczności przemawiające za interwencją Sądu Najwyższego. Rozpoznanie skargi kasacyjnej następuje tylko z przyczyn kwalifikowanych, wymienionych w art. 398⁹ § 1 pkt 1-4 k.p.c. i tylko w przypadku przekonania Sądu Najwyższego przez skarżącego, za pomocą jurydycznej argumentacji, że zachodzi publicznoprawna potrzeba rozstrzygnięcia sformułowanego w skardze zagadnienia prawnego przy jej merytorycznym rozpoznawaniu.

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, gdy w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący oparł na przesłance uregulowanej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. Przesłanka ta nie została jednak spełniona.

Sąd Najwyższy jednolicie przyjmuje, że odwołanie się do przesłanki z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. wymaga nie tylko powołania się na okoliczność, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, ale również wykazania, iż przesłanka ta rzeczywiście zachodzi. Oznacza to, że skarżący musi wskazać, w czym - w jego ocenie - wyraża się "oczywistość" zasadności skargi oraz podać argumenty wykazujące, że rzeczywiście skarga jest uzasadniona w sposób oczywisty. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi bowiem wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Skarżący powinien więc w wywodzie prawnym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego polegającą na jego oczywistości, widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006 nr 4 poz. 75; z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531; z dnia 9 marca 2012 r., I UK 370/11, LEX nr 1215126; z dnia 1 stycznia 2012 r., I PK 104/11, LEX nr 1215774). Ponadto przez oczywistą zasadność skargi kasacyjnej rozumie się sytuację, w której zaskarżone orzeczenie sądu drugiej instancji w sposób ewidentny narusza konkretne przepisy prawa. Zatem we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania, jak i w jego uzasadnieniu, niezbędne jest powołanie konkretnych przepisów prawa, z którymi wyrok sądu drugiej instancji jest w oczywisty sposób sprzeczny (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 30 listopada 2012 r., I UK 414/12, LEX nr 1675171).

Oceniany w tym kontekście wniosek skarżącego o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia wyżej określonych kryteriów.

Kierując się rozważaniami dokonanymi powyżej stwierdzić należy, że wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia warunków właściwych dla przesłanki przedsądu z art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c., chociażby z uwagi na brak wskazania przepisu, którego naruszenie miałoby postać naruszenia kwalifikowanego, widocznego na "pierwszy rzut oka". Nie jest też wystraszające, co zaznaczone zostało w rozważaniach dokonanych wyżej zastąpienie wyводу

prawnego w uzasadnieniu wniosku samym tylko stwierdzeniem, że zdaniem skarżącego zaskarżone orzeczenie zostało wydane w wyniku rażącego naruszenia przez zaskarżony wyrok przywołanych w petitum skargi przepisów postępowania i że jest oparte na wynikach postępowania dowodowego przeprowadzonego z uchybieniem szeregu jego fundamentalnych prawideł. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżący nie powołuje zatem przepisów prawa, które zostały jego zdaniem w ewidentny sposób naruszone i w naruszeniu których upatruje oczywistej zasadności skargi. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, by Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w jej podstawach lub ich uzasadnieniu pozostałych elementów kreatywnych skargi ani tym bardziej się ich domyślać (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

Odnosząc się natomiast do poruszanych przez skarżącego aspektów zauważyć można, że w orzecznictwie wskazuje się, że częściową niezdolność do pracy uzasadnia dopiero utrata aż w znacznym stopniu zdolności do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji (art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej). Zakres tej kwalifikacji nie jest redukowany tylko do wykształcenia, lecz uwzględnia również rzeczywiste doświadczenie zawodowe i umiejętności. Dlatego o częściowej niezdolności do pracy nie decyduje tylko niezdolność do pracy na ostatnim stanowisku pracy (por. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 252/18, LEX nr 2686076; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2022 r., III USK 377/21, LEX nr 3431466). Zgodnie z art. 12 ust. 3 ustawy emerytalnej bowiem „częściowo niezdolną do pracy jest osoba, która w znacznym stopniu utraciła zdolność do pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji”. W przepisie tym użyte jest więc określenie "pracy zgodnej z poziomem posiadanych kwalifikacji", co nie jest równoznaczne z pracą na dotychczasowym stanowisku. Przeciwwskazania zdrowotne do pracy na ostatnio zajmowanym stanowisku nie są podstawą do uznania osoby ubiegającej się o rentę za niezdolną do pracy, jeżeli pracę zgodną z kwalifikacjami może wykonywać bez ograniczeń na innych stanowiskach pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 15 listopada 2007 r., I UK 154/07, LEX nr 863929). Pojęcie kwalifikacji zawodowych nie jest ograniczone tylko do zawodu uzyskanego w szkole zawodowej, ani też do dotychczasowego

miejsca wykonywania pracy. Kwalifikacje zawodowe należy rozumieć szerzej, jako wynikające nie tylko z formalnego wykształcenia, lecz również z doświadczenia i praktyki zawodowej, które bez potrzeby przekwalifikowania zawodowego pozwalają podjąć pracę w innych warunkach i na innym stanowisku niż dotychczas (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 2011 r., I UK 158/11, LEX nr 1129320). Poziom kwalifikacji jest podstawą do określenia rodzajów prac, które są w zasięgu możliwości ubezpieczonego, mimo zaistnienia upośledzenia sprawności organizmu, a co za tym idzie - do ustalenia, czy ograniczenie zdolności do pracy można zakwalifikować jako znaczne (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 10 sierpnia 2016 r., III UK 221/15, OSNP 2018 nr 1, poz. 9). Zakres tej kwalifikacji nie jest redukowany tylko do wykształcenia, lecz uwzględnia również rzeczywiste doświadczenie zawodowe i umiejętności (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 26 czerwca 2019 r., I UK 252/18, LEX nr 2686076).

W sprawie wbrew podnoszonej przez skarżącego argumentacji Sądy obu instancji odniosły się do tego, czy u ubezpieczonego powstała co najmniej częściowa niezdolność do pracy. Po przeprowadzeniu postępowania dowodowego, w tym zasięgnięciu opinii i opinii uzupełniającej biegłego sądowego z zakresu neurochirurgii - jako odpowiedniego ze względu na schorzenia ubezpieczonego - Sądy obu instancji uznały, że nie jest on ani całkowicie, ani też częściowo niezdolny do pracy. Podkreślono, że biegły sądowy, który sporządził opinię wskazał, że odwołujący się nie jest niezdolny do pracy zgodnie z posiadanymi kwalifikacjami ani całkowicie ani też częściowo, mimo schorzeń, na które cierpi.

Sąd Apelacyjny odniósł się ponadto do tego, dlaczego jako biegłego sądowego powołano neurochirurga, a nie np. neurologa, wskazując, że lekarze z obu wymienionych specjalizacji mogą zajmować się diagnostyką i leczeniem schorzeń neurologicznych, ale tylko neurochirurg może przeprowadzać operacyjne leczenie schorzeń układu nerwowego. W związku z powyższym w sprawie, powołując biegłego sądowego neurochirurga, uwzględniono, że odwołujący się był z powodu schorzeń kręgosłupa dwukrotnie leczony operacyjnie. Stwierdzono też, że z treści opinii biegłego neurochirurga wynika, że miał na uwadze również przedłożoną w języku polskim dokumentację medyczną z Niemiec.

Stwierdzić należy zatem, że w postępowaniu o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy sąd nie ma obowiązku uwzględnienia kolejnych wniosków dowodowych tak długo, aż strona udowodni tezę korzystną dla siebie (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 2002 r., II UKN 701/00, LEX nr 559961). Nie można przyjąć, że sąd zobowiązany jest dopuścić dowód z kolejnych biegłych w każdym przypadku, gdy złożona opinia jest niekorzystna dla strony (zob. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 15 lutego 1974 r., II CR 817/73, LEX nr 7404; z dnia 18 lutego 1974 r., II CR 5/74, Biul. SN 1974 nr 4, poz. 64; z dnia 15 listopada 2001 r., II UKN 604/00, PPIPS 2003 nr 9, poz. 67). Wielokrotnie też w swoim orzecznictwie Sąd Najwyższy stwierdzał, że potrzeba powołania innego biegłego powinna wynikać z okoliczności sprawy, a nie z samego niezadowolenia strony z dotychczas złożonej opinii (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 4 sierpnia 1999 r., I PKN 20/99, OSNAPiUS 2000 nr 22, poz. 807; z dnia 14 maja 1997 r., II UKN 108/97, OSNAPiUS 1998 nr 5, poz. 161; z dnia 18 września 1997 r., II UKN 260/97, OSNAPiUS 1998 nr 13, poz. 408; z dnia 10 grudnia 1997 r., II UKN 391/97, OSNAPiUS 1998 nr 20, poz. 612). Przy czym potrzebą taką nie może być przeświadczenie strony, że dalsze opinie pozwolą na udowodnienie korzystnej dla strony tezy (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2001 r., II UKN 446/00, OSNP 2003 nr 7, poz. 182; postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 18 maja 2022 r., II USK 505/21, LEX nr 3439105).

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, orzekając o kosztach postępowania na podstawie art. 98 § 1 k.p.c. w związku z art. 398²¹ k.p.c.

(G.Z.)

[ms]

